

ALBERT PLASSCHAERT.

v. d. v. ~~Star~~
Molenbeek
x. 20 > April '92.

door Tante Lucie v. d. v. ~~V.~~

Bij zijn heengaan werden een tal van artikelen geschreven over den dichter en kunstcriticus Albert Plasschaert. In al deze artikelen werd één kant van dezen Merkwaardigen belicht.

Mij moet van het hart hem ook van andere kanten te doen kennen. 15 jaar deelde ik zijn leven en ken hem als schrijver en als mensch. Zijn Kunstcritiek was Mensch-critiek. Met feillooze wichelroede speurde hij den Mensch in 't werk.

Zoo stond Anton Mauve eens voor een schilderij van Jacob Maris en fluisterde: "Wat een goeie kerel!"

Hard en meedogenloos werd Plasschaert dikwijls genoemd. Maar deze schijnbare hardheid kwam voort uit zijn liefde en eerbied voor de schoonheid. De Sjachgeraars, de Woekeraars verdreef hij uit den Tempel. Deze hardheid was 't complement van zijn liefde.

Onfeilbaar speurde hij wat er in Menschens omging. Al wat eigen en zuiver was had zijn liefde. Hij verafschuwde naapers en onoprechten. Alle kinderen en alle eenvoudigen kwamen onbevangen en vol vertrouwen tot hem. De onzuiveren - zij die wat te verbergen hadden - voelden zich onzeker, "verlegen" in zijn tegenwoordigheid. Eng is 't woord, waarmede veel "dames" dat gevoel uitdrukken.-

Zijn hart was immer vol meelij en vergeving. De kinderen wisten. Als de vogels tot den Heiligen Franciscus, zoo kwamen ze tot hem. Ze keken al naar zijn mond wat voor goddelijke, voedzame onzin er nu weer uit zou komen! Hij nam ze mee in wonderland. Eindelooze verhalen met de meest verassende wendingen.

Ik herinner me, als voorbeeld o.a. het volgende. Albert zou thuis komen na een week van afwezigheid. Een briefkaart meldde, dat de thuiskomst 2 dagen uitgesteld moest worden. Mijn buurvrouw te Veere

de vrouw van den schilder Vaarzon Morel vertelde ik: "Albert komt pas Woensdag". Ze zag me teleurgesteld en bezorgd aan en zei: "Durf je het aan mijn kinderen te zeggen?" Hij was immer moedig en ^{luneral}strevend. Hij zag geen kleinigheden. Zoo ~~groot~~ was zijn eerbied naar 'kostbare leven, dat hij het nooit verduisterde metfutiliteiten, die voor zoo velen de dagen vertroebelen. Hij had om zich den dampkring der goed gehumeurdheid. Wie leed aan humeurigheid werd in dien dampkring volkomen gelouterd.-

Als de flitspuit voor den mot, zoo werkte zijn rust en evenwicht op de huneuren. "Eerbied voor 't kostbare leven."

Zoo dikwijls schijnt de artist Egoist, doch hij betaalt in andere munt, die de kleineren niet kennen.

Ik herinner mij, dat ik met een schatrijken Amerikaan in een klein winkeltje kwam te Veere. Hij wenschte zich cigarettten, zocht een aantal doosjes uit, doch had als veel zeer rijke menschen alleen zijn chèqueboek bij zich. Hij vulde een blaadje in, onderteekende, doch de kruidenier keek achterdochtig en wantrouwend. Deze wijze van betalen kwam niet voor in zijn winkeltje. Liever dubbeltjes.

Zoo de artist. Hij betaalt in groote en koninklijke chèques zijn schuld aan het Leven. De Kruidenier ziet liever de dubbeltjes - de kleine alledaagsche vriendelijkheden - Zij kennen en eeren die andere wijze van betalen niet, al worden de chèques met bloed geschreven. En toch leefde in Plasschaert sterk het verlangen zich te offeren ook in het dagelijksch leven. Het verlangen naar de loutering.

Eens schreef hij mij: Liefdeloozen bestaan niet, enkel stakkers die de loutering van het offer nog niet vonden. Voor hem - zelf uit een groot en liefdevol gezin was dit offer: Het Kind.

"Der Schrei nach dem Kinde" leefde in hem. Hij kon verbleeken als een kinderhandje zich in zijn hand vleide, als kinderoogen hem aanzagen. Ik heb altijd in ons kinderloos huwelijk voorvoeld, dat ik hem eens daarvoor zou moeten afstaan. Dat het anker gelicht zou worden en een nieuwe tocht aanvaard. De oude veilige haven zou blijven geëerd en vertrouwd. De saam - vergaarde schatten waren immers bij alle smart der scheiding voldoende om tot den dood het leven te verrijken.

Een begaafd kind vroeg eens: Moeder is dat nu een jongen of een heel $\frac{1}{2}$ oude man? Zoo was zijn kop vol tegenstrijdigheden. Jong en zéér oud. - Hoeveel kunstenaars, schilders en beeldhouwers hebben zijn portret gemaakt! Het zou een zeer belangrijke tentoonstelling kunnen zijn, al deze beeltenissen te samen.- De macht en waarde der afbeeldenden zou daarbij duidelijk aan het licht komen.- Ze zouden hun volgnummer bekomen, als jongens op school.

Een gaai-schieten zou het zijn:

Wiens boog is machtig genoeg. Wiens arm sterk genoeg. Wiens oog zuiver genoeg om dezen hoogen vogel in 't hart te schieten ?

Ik bezit van Plasschaert een geschreven portret, dat volgens mij het meest zijn diepste wezen benadert. Het werd geschreven door J.H. Speenhoff, die Plasschaert kort voor zijn sterven bezocht en na dat bezoek mij schreef:

" O, die Plasschaert wat zat hij daar overwonnen en afwachtend. Wuivend, teeder zag ik hem in zijn lijf gebogen zitten. Die groote blauwe oogen! Welk een Scherpreechter en Dichter. Ik hoop spoedig met U naar hem toe te gaan. Wij zullen hem vergenoegen zonder barmhartig te schijnen. Wat een prachtig sterk hoofd. Welk een beeldhouwerk van Godswil. Welk een volmaakte afwijkingen.

Welk een eenheid van Liefde - Verstand. Wil en heerschzucht. Mijn
hoofdarchief sloot hem in voor eeuwig. Welk een Engelen-Duivelen ge-
laant. Welk een Mensch.

Hoe begrijp ik, dat gij van dezen Nero-Socrates hield en houdt.-
Wij zullen zijn grooten geest met onze liefde beschermen en de neder-
laag van het lichaam voor de schamelen geheim houden".

En Plasschaert - kritisch en peilend naar de waarde der menschen tot
den dag van zijn dood, stamelde 7 woorden waarin hij Speenhoff samen-
vatte: "Groote kerel - goede kerel en zoo voornaam"

In zijn langdurige ziekte was hij als in heel zijn leven. Een nobel
moedig vechter. Heldhaftig. Nooit heeft hij in al die jaren een klacht
geuit. Meelij werd trotsch afgewaerd. Toen de vrienden al voelden en
zagen, dat hij door een sloopend lijden was aangetast, werd hierover
eerbiedig gezwegen. Vroeg men: "Hoe gaat het"? dan was het afwerend
antwoord: "Plasschaert maakt het altijd goed."

De Tijd, de supreme scheidsrechter zal Plasschaert zeker de plaats toe-
kennen die hem toekomt. Als alle kleine golven van persoonlijke grieven
ijdelheid en eerzucht zijn weggeleden in de zuiver spiegelende toe-
komst, dan zal daar ~~het beeld~~ ~~verrijzen van een groot rijk diepvoelend~~
hart gepaard aan een scherp intellect. Een die nieuwe woorden vond om
zijn rijkdom te uiten.

Niet tot zeer velen zal hij spreken maar de ware schatgravers zullen
hem vinden als een rijk-glanzende goudader in de donkere aarde.

+++++

Lucie van Dam van Vassel.